

ABONAMENTUL:

Pe un an . 28.— Cor.
 Pe jumătate an 14.— „
 Pe 3 luni . . . 7.— „
 Pe o lună . . . 2.40 „
 Pentru România și
 străinătate:
 Pe un an . . 40.— franci.
 Telefon
 Pentru oraș și interurban
 Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACȚIA
 și ADMINISTRAȚIA
 Strada Zrinyi Nr. 1/a

INSERTIUNILE
 se primesc la administrație.

Mulțumite publice și Loc.
 deschis costă șirul 20 fil.
 Manuscrisurile nu se în-
 napoiază.

Internatul de băieți din Brașov.

— Articol din afară. —

Toți intelectualii noștri plecați dela sate să învețe carte, își aduc aminte de greutățile mari, cu care au trebuit să se lupte, în vremea anilor de studiu. Noaptea nesfârșite petrecute cu ochii plecați pe carte în „scunde taverne mohorite”, pot destăinui cu prisosință condițiile de viață năcăjită în cari am fost siliți să ne facem educația. Aruncați din cauza sărăciei în atelierile murdare ale pantofarilor și croitorilor din depărtatele suburbii ale orașelor, noi gustam seninătatea clasicilor în sunetul ciocanelor și uruiul enervant al mașinilor. Iată o pagină gorkiană din sfertările spre lumină ale neamului nostru, căci majoritatea covârșitoare a intelectualilor noștri, a trebuit să urce acest calvar al cărții. El ar merita să fie fixat în toate amănuntele sale dureroase, pentru că face parte organică din istoria culturii românești și ilustrează în culori de putere dramatică nepotolitul avânt de înălțare al unui neam de țărani. Spectrul sinistru al acestei vieți studențești, se mai proiectează și astăzi în profilul atâtor băieți plecați la învățătură. Dar sollicitudinea oamenilor de bine, a început în timpul mai nou, să tempereze succesiv efectele de asperitate destructivă ale acestui tablou întunecat. S'au introdus bursele, mesele de studenți, căminurile și internatele. Cu deosebire acestea din urmă au nu numai o valoare educativă, socială și morală, ci mai ales când ele se găsesc în centre străine, se ridică și la importanța unor puternice forturi de apărare și de educație națională. Păcat, că n'avem astfel

de internate prin toate orașele străine, cercetate de elevi români. Sărăcia noastră nici pe departe nu este așa de mare, încât să nu poată fi întemeiate acolo unde le cer interesele superioare ale neamului nostru. Dacă sunt inimi, pungile se deschid largi pentru instituții umanitare naționale. Dovadă internatul de băieți din Brașov. În zilele trecute umblând la Brașov, am avut bucuria de a cunoaște acest minunat internat românesc. Invitat de d. director V. Onițiu am vizitat palatul elevilor noștri în tovărășia prof. A. Banciu. Așezat în apropierea liceului pe un teren dăruit de un generos brașovean, internatul, clădit de firma Dușoiu și Leucă în forma unui T după indicațiile dlui director V. Onițiu, este o podoabă a orașului. Clădirea executată în stil românesc are suteran, parter și un etaj. Bucătăria cu dependențele se află în suteran. Spre marea mea surprindere — abia cea dintâi căci ele nu m'au mai părăsit decât la eșire — găsim în bucătărie pe doamna Petroviciu, soția dlui profesor cu acelaș nume, fierbând singură în dogoarea focului. Simpatică și plină de bunătate ne-a primit prevenitor, împărtășindu-ne lista de bucate a zilei. În curățenia-oglină a bucătăriei, așa de străină pentru mine ochii alunecau instinctiv la tipsile încărcate cu niște gustoase plăcinte de mere. Dar ele erau proprietatea fericită a băieților; îi invidiam. Mi-am luat rămas bun dela dna Petroviciu încredințat, că este nu numai o chibzuită menajeră, ci și o devotată mamă a băieților din internat. Iar d. director Onițiu, ca o complectare a convingerii mele adaugă: „și toate le face dna Petroviciu în mod gratuit”. Frumoasă pildă de jertfire. Trecând în parter am

admirat cele două mari și frumoase săli de mâncare ale căror măsurite nepătate armonizau așa de bine cu padimentul și pereții albi. Băieții au săli de studiu luminoase, coridoare spațioase, închise, dealungul cărora se înșirue dulapuri simpatice ce închid zestrea elevilor. I-am găsit studiind, plini de râvnă pentru carte, respectuoși și iubitori de profesori (unul își atârname deasupra măsuței chipul regretatului Sandi Bogdan), vioi și plini de sănătate. Aerul Tâmppei și lumina bogată care pătrunde din toate părțile în localul internatului, imunizează corpul băieților față de orice morburii. De aceea frumoasa infirmerie din grădină, stă tristă și fără oaspeți; băieții nu leagă prietenie cu ea. Internatul e provăzut și cu băi de dușuri, d. Onițiu însă mi-a spus, că fiind băile Eforiei ieftine și aproape, elevii se duc acolo. Incălzirea centrală dă internatului un aspect cu desăvârșire modern și pot s'o spun fără exagerare că nici instituțiile similare din Germania și Franța, nu au un confort mai mare. E o plăcere să vezi cele trei dormitoare din etaj, largi, luminoase și igienice cu paturi de fer, provăzute cu somieră și saltea. Ce boierie pentru băieți, cari nu-și aduc decât plapomă și perină. Cuverturile uniforme într'o culoare gris, simpatice și mai ales practice, sunt puse la dispoziție tot de către internat. În camere separate se află spălătoarele, sistem solid și foarte practic. Și în acest palat sumptuos plutește mai presus de toate ordinea, disciplina și curățenia, într'o măsură, care m'a cucerit cu desăvârșire. D. Onițiu spune, că meritul este al dlui profesor I. Petroviciu care nu este numai directorul titular al internatului, ci și organizatorul adevărat și sufletul

Ioan M. Moldovanu și Cehul.

— Prinos de recunoștință. —

De Dr. Ioan Urban Jarnik.

Stimații cetitori ai „Românului” de sigur au și înțeles că cine este Cehul amintit mai sus: cine altul să fie decât mine care iau pana în mână ca să pun o smerită floare pe mormântul proaspăt în care își aflase locul de odihnă bărbatul acesta providențial al Românilor. Numele acesta rostit de el îmi aduce aminte cele câteva zile dela sfârșitul lunei lui August și începutul lunei Septembrie al anului 1911 când în calitate de membru onorar al Asociațiunii am luat parte la serbările jubilarie ale ei din Blaj. Prietenul meu, prof. Andrei Bârseanu m'a invitat să viu, îi era însă teamă ca nu cumva din cauza îmbulzei mari ce se aștepta să n'am greutate cu privire la locuință, de aceea îmi făcu propunerea cum urmează: să-i dau de veste vrednicului bărbat cum că aş avea de gând și eu să iau parte și să aștept răspunsul lui.

Și iată rândurile primite:

„Dorite dle Jarnik!

M'am bucurat foarte de cele ce mi-ai scris în 17 ale cor. Sum deranjat cu locuința, dară pe un cunoscut vechiu ca dta, carele nu umblă după multe ceremonii, tot îl pot primi și-l primesc bucuros.

Poftește la mine de-a dreptul. Te aștept cu toată plăcerea”.

Care-mi fu bucuria când în ajunul serbării m'am găsit față cu el pe care mă așteptam că-l voi afla slăbit de ani, Văzându-l din contra sănătos tun, atât trupește cât și sufletește, bărbat de 79 de ani! Numai decât văzui că de ce fel de „deranjare” cu locuința era vorba: pasă-mi-te nu mai locuia în casa, unde cu 35 ani mai înainte, va să zică în vara anului 1876 am vizitat pe învățatul canonic Timoteiu Cipariu, căci ce s'a întâmplat? În locul acestei case smerite se înălța atunci un adevărat palat, zidit cu un ajutor de nu mai știu câte mii de coroane dăruite de prepozitul consistorului de atunci Moldovanu, unde avea să se oploască în anii din urmă a vieții sale rodnice urmașul lui Cipariu ci și o bibliotecă bogată și o sală de lectură încăpătoare și inzestrată cu de toate.

Casa cea nouă într'adevăr atunci era ca și gata, dară numai cu privire la ziduri și la acoperiș, altfel însă trebuia încă multă vreme până să fie potrivită spre a fi locuită. L'am aflat deci pe acela care m'a pofțit să-i fiu oaspe, oploșit în casa unui alt canonic care n'avea lipsă de ea fiind directorul unui internat în care a trebuit să și locuiască.

Tin bine minte împărțirea locuinței: la intrare se găsea o odaie mică de tot, apoi era una cu mult mai mare, însă cam întunecoasă

de vreme ce cele două ferestre dau într'un coridor crescut cu vită de vie, din odaia aceasta intrai într'o odaie tot așa de mare ca și a doua, dară luminoasă, căci cele două ferestri ale ei dau pe uliță, văzându-se de acolo și o parte a palatului mitropolitan.

Și de cine, credeți dv., erau ocupate cele trei odăi? Apoi, acela ce n'a cunoscut pe înalțul dignitar bisericesc, ar da cu socoteală, că odaia cea mai încăpătoare și cea mai luminoasă a ținut-o Măria Sa pentru el, pe când una din celălalte adăpostea pe oaspele lui din Tara Cehului și poate și pe altcineva venit să iee parte la serbări.

As, ți-ai găsit-o! Bărbatul acesta simplu, „omlu oalilei” cum se zice în dialectul macedo-român, să se fi purtat astfel? Nicidecum, din contra odăia cea mică o ținu pentru el, în odaia cea mare, cam întunecată a pus pe dnii Petra-Petrescu, tată Nicolae cu fiu-său Horia și odaia cea mai frumoasă mi-a lăsat-o mie, Cehului!

Am sosit către seară și după ce gustasem din niște struguri de să tot mânânci și să nu te sature, iată-mă pofțit la cină. Mă așteptam că intrăm chiar în însăși casa aceea undeva să imbucăm ceva, când colo ce să vezi? Părăsim casa unde mi s'a hotărât masul și pătrundem în casa cea nouă neisprăvită. Mărturisesc că eram curios să află că unde mă duc, dnii Pe-

plin de grijă și devotament pentru chemarea sa de părinte. Și prin comparație mă gândesc la alte internate ale noastre, ai căror directori îndemnați de simțul răspunderii — ar trebui să alerge la Brașov, spre a vedea realizată în toate privințele cea mai fericită concepție a internatului-ideal. Ceeace mi-a scoborât sentimentul mulțumirii în suflet, este atmosfera senină, prietenească, și comunicativă dintre director, profesori și elevi. Aici nu vei găsi nimic din medievalitatea principiului pedagogic „prin frică și teroare”, ci iubire și bunăvoință de părinte. Aici se face adevărată educație, fiindcă oamenii sunt adevărați pedagogi cu inimă largă și minte luminată. De aceea ei merită nu numai admirația, dar mai ales recunoștința noastră eternă. Și peste toate, merită să le dăm sprijin efectiv, stăruind ca oamenii noștri să-și trimită băieții în internatul brașovean. Căci palatul din str. Prundului prin opera de educație sufletească ce-o îndeplinește, este o *necesitate națională*.

Călător.

Profesorul Dr. Urban Iarnic despre fericitul Ioan Micu Moldovanu.

P. S. Sa părintele episcop Ioan I. Papp al Aradului ne trimite scrisoarea dela vale a iubitelui nostru amic Dr. I. Urban Iarnic. La scrisoarea aceasta era alăturată o prea dragă schiță despre marele nostru mort Ioan Micu Moldovanu. Dăm aci scrisoarea dlui Iarnic către părintele episcop, iar schița o publicăm în foiletonul nostru de azi. Iată scrisoarea:

Prea Sfintite Domnule,

Mi-i teamă ca nu cumva prin scrisoarea mea de astăzi și rugarea mea îndrăzneată să nu jignesc pe P. S. Ta, aducându-mi aminte de îngăduiala cu care au fost primite scrisorile mele de mai înainte, îmi vine par'că încrederea că și de această dată are să fie tot așa. Doresc să văd tipărit în Românu' o pioasă aducere aminte memoriei neuitatului meu prieten și ocrotitor Ioan M. Moldovan din Blaj. S'ar putea întâm-

pina că articolușul acesta a putut fi scris și trimis mai de vreme, căci au trecut 10 zile dela odihnirea lui în veci, atunci petreceam la țară, în locul meu de naștere și numai acum trei zile m'am întors cu nevasta la Praga unde lu început mă așteaptă totdeauna niște lucruri cari cer numai decât să fie deslegate. Almintre un bărbat de felul lui Moldovan este vrednic să se scrie despre el nu numai în momentele cari urmează moartea și îngroparea sa, ci și mai târziu de nenumărate ori.

Când în vara anului 1876 va să zică acum aproape 40 de ani am venit, ademenit de renumele filologic al canonicului Timotei Cipariu, la Blaj cu gândul să petrec acolo vacanțele de vară, trăgând folosul cel mai mare din convorbiri dese cu bărbatul acesta eminent, mare-mi fu măhnirea aflând cumcă așa ceva este cu neputință, de vremece Cipariu chiar atunci era atins de surditate aproape desăvârșită.

Ce noroc pentru mine văzând că în locul lui Cipariu se găsește în Blaj un alt bărbat, ucenic credincios al măestrului, Moldovan, care a binevoit să îngrijească de mine în orașul acesta: îndată a dispus ca în cl. VIII a gimnasiului al cărui rector fusese, să se pună un pat, o masă și câteva scaune și „cortelul” meu era gata, o locuință din cele mai plăcute, deoarece ferestile ei dau în grădină unde aveam voie să mă plimb de câte ori îmi venea s'o fac.

Afară de grădină mi s'a deschis însă și o altă încăpere a gimnasiului: odaia în care rectorul își păstra bogata sa bibliotecă de care avui plăcerea să mă folosesc. Luam o carte după alta, scrieam pe niște țedule titlurile lor, frunzăream, ici coala ciupeam chiar câte ceva asămuindu-mă cu o furnică sau cu albina cea harnică: doară nu de florile măru' vrednicul canonic Ioan Fekete-Negruiu care și dânsul mă avea drag, spunea într'o zi metropolitului care adeseori mă chema la masă, că pe mine mai bine m'ar chema „Harnic” în loc de „Iarnic”!

Și să nu gândească nime că rectorul Moldovan s'ar mulțami numai cu atâta să-mi dee locuința goală, ferească Dumnezeu! Dimineața abia mă sculam, venea băiatul cu o ulcică încăpătoare plină cu cafea cu lapte și o fele de pită încât mă săturam cum se cade. Prânzul ce-i drept îl luam „la hotel” unde din întâmplare se deam la aceeaș masă cu judecătorul de neam magyar, pe care de nu mă înșel îl chema Enyedi. Răspândindu-se svonul cumcă adevăratul scop al sederii mele la Blaj n'ar fi învățarea limbei române ci nămirea voluntarilor pentru războiul Sârbilor cu Turcia, aceasta cunoștință a mea m'a scăpat de o cercetare judecătorească.

Venea seara și cu ea momentele cele mai

plăcute și de cel mai mare folos pentru mine, căci atunci ce se întâmpla? Pasă-mi-te atunci în fiecare zi eram găzduit de d. rector cu niște mâncări de o simplitate cât se poate de mare: niște mămăligă cu o felie cât toate zilele de mare a unei pite gustoase de săcară, și câteva pahare de un vin cum acrisor dar de țarină, stors din struguri chiar din via d-sale, atâta tot, dar mie mi se părea că ceva mai bun nici că se putea. Doară nici eu ca băiatul unui biet țesător de pânză nu eram și nici nu sunt chiar acuma lacom de bucate alese, apoi îl vedeam pe vrednicul bărbat infruptându-se de aceleași mâncări cu mine și în sfârșit era un lucru care m'ar fi făcut de mă mulțameam cu niște lucruri și mai slabe: convorbirea cu d-sa, glumele lui inofensive, dragostea nefătărită cu care mă primea într'o vreme când abia începusem să gângăvesc câteva cuvinte românești, jignindu-i auzul cu o pronunțare greșită și tot așa și cu întrebuințarea unor cuvinte și locuțiuni nepotrivite în privința cărora nu se ostenea să mă îndrepteze.

În articolușul alăturat am vrut să arăt cumcă răposatul dignitar și-a păstrat firea și obiceiurile lui până în adânci bătrânețe. Te rog pe P. S. Ta să binevoiești de a ceti articolușul și dacă crezi că nu e jignitor pentru memoria bărbatului eminent, dă-l Te rog acolo unde trebuie și dacă crezi P. S. Ta și redacțiunea că s'ar potrivi ca un fel de prefață și scrisoarea aceasta, n'am de ce să nu mă învoiesc.

Al P. S. Tale devotat

Praga, 29 Septembrie 1915.

Dr. Ioan Urban Iarnic.

PENTRU „ALBUMUL DECO- RAȚILOR ROMÂNI”

nu uitați să trimiteți redacției „Românului” grabnic fotografiile vitezilor noștri și informațiunile necesare (locul nașterii, regimentul, vârsta și faptele răsplătite cu medalia respectivă).

trecu se vede știau cum și ce, și nu se minunau. Părăsim zidirea cea nouă, intrăm într'o curte tixită de fel de fel de bărne, scânduri și altele, și iată-ne, în sfârșit, într'o odaie mare, scundă, în fața unei bucătării, cu o masă mare, în mijloc și atunci mi s'a deslușit ghicitoria: era partea până atunci neatinsă a gospodăriei răposatului canonic Cipariu, unde urmașul lui deocamdată își lua hrană de toate zilele și unde ducea și pe oaspeții săi ca să-i ospăteze și pe ei.

Și ce ospete! Să nu gândească nime că Măria Sa a căutat să ne uimească cu niște bucate alese cari ar face un contrast neplăcut cu simplitatea localității! Bucate simple, însă hrănitore și sațioase, după prânz veneau niște mezelicuri în formă de pere, struguri, pepeni ș. a. Și ce struguri! Eu nu mă trag dintr'un ținut cu vii, în grădina mea din Potștyn am, să spun drept, câteva vite de vie, cari se coc chiar la începutul lunii lui Septembrie. nu se pot însă asemui cu cele ce am văzut în grădina schimbată în vie a Măriei Sale. Au trecut patru ani de atunci și cu toate acestea gândindu-mă la bunătățile aceste, mi se face gura apă.

Și tocmai atunci se arăta firea glumeată a lui, care l'a făcut vestit la toți cari avuseră prilejul să-l cunoască. Se bănuia atunci ca nu cumva să se ivească un oaspe din cei neplăcuți, holera. Și atunci ce zicea și ce făcea Moldovanu' (după cum le plăcea să-l numească cei dimprejurul lui, cari îl cunoșteau mai de aproape și îl știau cât era de bun)? Imbucând

cu poftă o pară, un strugure sau o felie de pepene iată cum se rostea el către mine: „Tu Cehule, să nu mânânci d'al de aste, că vine holera dete ia!” ș. a.

Când era să plec îl văd puindu-mi în cușor un pepen hăt mare și niște struguri și cele din urmă cuvinte ale lui către mine, care se deam în căruță cu domni Petrescu, erau următoarele: „Măi Cehule, lucrurile aceste să le duci nevastei și copiilor și nu cumva să le mânânci pe drum!”

Eu cunoscând firea lui săgalnică, iată ce am făcut: Sosind acasă tocmai în ajunul zilei în care serbam aniversarul 35-lea al căsătoriei mele, și ținându-mă cu sfintenie de îndrumarea dată mie de părintescul meu prieten și ocrotitor, cel dintâi lucru ce făcui, fu că i-am trimis Măriei Sale, pe o coală de hârtie, o adevărită din partea nevastei cumcă a primit în bună rânduială cele trimise ei plocon de Măria Sa. Dară să nu gândiți cumcă ea s'a mulțumit numai să-și iscălească numele fără să fi înțeles rostul celor scrise de mine, ferească Dumnezeu, atâta s'a procopsit și dânsa ca nevasta și mama să se priceapă binișor la scrisul românesc și a mai adăogat vre-o câteva rânduri cum i-a tăiat capul.

De atunci, cu părere de rău trebuie să spun, n'am primit nici un răvaș din partea Măriei Sale, cu toate că i-am trimis cu câteva săptămâni mai târziu, o dare de seamă destul de lungă despre petrecerea mea la Iași, când cu

jubileul de 50 ani al înființării universității de acolo și cine știe poate îi scrisesem și din Viena unde la începutul anului 1912 luam parte la serbarea aniversarului de 40 ani al „României June” din care fac parte ca membru de onoare.

Cu toate acestea am o dovadă cumcă îndrăzneala mea cu adevărită ceea nu l-a supărat, din contra! Puțină vreme după aceea, în 12 Septembrie 1911 (eu am sosit acasă în 2 Septembrie) iată mă pomenesc într'o bună zi cu un coșuleț cu următoarele bunătăți: Un pepene verde, unul galben, câteva pere și struguri și pe cuponul de pe adresă iată îndrumările Măriei Sale: „La pepenele verde faceți cercare și dacă nu e copt, se mai steie o zi-două; perele și strugurii vor fi de securu buni — numai cătu-s puțin. Pepenele galben e de secur bun. Vă poftesc bine”.

Aceste sunt cele din urmă cuvinte ale bărbatului, pe care am să-l țin minte cât voi trăi și pot să spun cu toată sinceritatea că în viața mea n'am cunoscut pe nici un om cu niște însușiri atât de eminente din toate punctele de vedere.

Până să sfârșesc, încă una, și mai bătaoare la ochi. A doua zi după sosirea mea, iacă vine și un fost medic militar, pe care Măria Sa l-a ajutat bănește în vremea studiilor, vrând să iee parte și el la serbări. Veni aducând cu el pe un băiat al său de vre-o 12 ani și ca să găsească unde să măie peste noapte, tuță! Atunci ce face

Invalizii în industria românească.

Intristat este sufletul meu văzând suferințele și desnădejdea ce cuprinde pe mulți frați ai mei trezindu-se în spital, lipsiți de câte-o mână sau un picior. Primul gând al fieștecăruia este ce să înceapă ca să poată trăi cu familia? O știu dâșii că din pensiuine nu vor putea trăi; și astfel durerea lor este îndoită. Chinuri trupești și chinuri sufletești au de îndurat sârmanii. Am văzut prin spitale năzuința de a-i învăța pe invalizi să scrie și să cetească — eventual încă o limbă, și cu asta zice că i-a propopsit. La orice caz se va putea raporta că n'a rămas nici un invalid neingrijit. Nu mă îndoesc că ar fi așezați chiar și în posturi, unde în scurt timp se vor dovedi sârmanii de neapți, și atunci urmează toiagul.

Am auzit că în unele locuri invalizii capătă de acum și instrucție în industria de casă.

Lemnăritul cu sculptura ușoară, olăritul, împletitul coșerelor, croitoria, cojocăritul, compactatul etc. li se propune cu mare succes.

Lucrul acesta este de mare importanță, căci prin însușirea și exerciarea unei industrii invalidul nu numai că-și asigurază existența nestând în cărua nimăru, ci devine chiar un factor important în viața neamului nostru.

Și nizuința noastră trebuie să fie de a-i îngriji pe acești frați ai noștri, împăcându-i astfel cu soarta care le-a fost atât de mașteră. Dar să nu descentralizăm această muncă, ci mai mult să căutăm ca acțiunea pentru îngrijirea invalizilor să fie numai o parte, organic legată și pendentă de marea acțiune concentrică pentru sporirea averii naționale, reducând astfel pe cât se poate pierderea ce rezultă pe urma nenorocitului războiului în munca națională.

Noi suntem un popor mic, a cărui existență va fi și în viitor condiționată de munca și averea națională, și nu putem nesocoti nici brațul acela unul adus din război, ci să ne dăm seama că și în acel braț zace viitorul neamului.

Să nu crează invalizii noștri că importanța lor s'a redus în munca națională. Din contră. Trecând dâșii, în mare parte economi, la industrie, și piața noastră va fi mai mult alimentată cu produs românesc. Afară de câștigul de teren față de industria străină mai sperez și primele organizații, un fel de cartele, syndicate, natural acomodat cerințelor specifice, căci probabil că statul sau societatea va îngriji printr'un organ oareșicare, ca produsul invalizilor să fie valorificat direct din magazinul central și nu prin intermedierea agenților, căci în cazul din urmă bieții invalizi în scurt timp ar deveni iobagii agenților.

Și dacă voim să asigurăm întreg venitul pe seama invalizilor, asta o ajungem mai ușor, dacă nu chiar exclusiv numai printr'o organizație concentrică, cu capitalul necesar, ca să poată b. o. da instrumentele și materialul pe credit, primind și produsul dela invalid, în pre-

Măria Sa? Îi îmbie să cuprindă odăița lui, pe când el se culcă într'o bujdecă din curte împreună cu băiatul din casă care îi era slugă. Și ce s'a întâmplat noaptea aceea? Par'că patul în care prelatul își căuta hodină, nu prea a fost încheșat bine, căci deodată, în mijlocul nopții, crac! se desface și prepositul de consistor se pomeneste zăcând într'o grămadă de bărte, scânduri, plapome și perne! Dară ce-i pasă, bărbatului evangelic — par'că ar fi fost unul din cei dintâi ucenici ai lui Hristos, pescari, ciobani și a. m. Se învărtește odată, se învărtește de două ori și adoarme ca unul care are cugetul curat ca vioreaua și căruia după munca săvârșită peste zi, îi ticnește somnul dulce ca mierea.

Odihnească acum în pace ne mai chinuit de niște dureri crâncene care i-au amărit cele din urmă zile în valea aceasta de lacrimi, niște dureri, pe cari după cum auzisem, le răbda cu o resignare exemplară, păstrând până în momentul din urmă agerimea minții și niște urme de fire șagălnică și glumeată din zilele senine.

țul pieței. Sporirea capitalului central se va face prin cumpărarea cât se poate de ieftin a materialului brut și a instrumentelor, cari vândute fiind invalizilor în prețul zilei, va rezulta profitul din această operațiune în afară, și la nici un caz în cărua invalizilor. Centrala va căuta să organizeze expoziții, va deschide hale de vânzare, și în fine nu va întrelăsa nimic pentru a cuceri întreagă piața românească.

Lărgirea pieței este condiție primordială căci numai așa se va putea asigura un consum mai mare și se vor putea împărți armonios produsele, evitând îngrămădirea pe o piață, cu scăderea nesănătoasă a prețurilor și urcarea peste măsură a prețurilor în urma epuizării produsului. În fine un astfel de aparat este mult mai complicat decât să poată fi așa pe scurt proiectat. Eu fixeaz numai modalitatea, cum cred că s'ar putea să-i câștigăm pe invalizi pe seama muncii și averii naționale scutind astfel cel puțin pe cât se poate, neamul nostru românesc de pierderile mari, și la aparență ireparabile, ce ne vin pe urma războiului.

Nu mai amintesc ceea ce toți o știm că sub toate raporturile suntem deobligați a-i ajutama pe invalizi — dar nu cu alamosină.

Bătut de Dumnezeu este neamul care nu păstrează nimbul martirilor săi prin aceea că nu știe îngriji de dâșii altfel decât aruncându-i pe stradă la cerșit.

Noi nu o vom face!

Al. S. Iorga.

† Leontin Simonescu.

Arad, 4 Octomvrie 1915.

Cu sincer regret înregistrăm moartea lui Leontin Simonescu, care Joi seara din săptămâna trecută în Sibiu a trecut la cele eterne.

Filozof dela fire Leontin Simonescu era adânc pătruns de marele adevăr al scripturii, că toate sunt deșertăciune și cu zimbetul ironic pe buze vieța sa întreagă se ferise de reciana din bălcu și fără a se face mizantrop prefera izolarea de oameni. Se explică de ce generația de azi aude numele lui Leontin Simonescu ca un ecou din vremile de mult trecute și cei mai mulți nici nu știu, că în Leontin Simonescu s'a stins o vieță frumoasă și mult folositoare obștei românești.

Leontin Simonescu a fost coleg de studii cu fericirii *Alexandru* și *Eugen de Mocsonyi* și fusese chiar instructorul acestora. Terminând facultatea juridică în Budapesta tânărul Leontin Simonescu se atașase aceluiași români, cari credeau în sinceritatea atmosferei împăciuitoare din 1868 și aveau convingerea, că legea de naționalități

o să fie realitate. Cu această credință în suflet Leontin Simonescu intrase în serviciul administrației politice ca vicenotar al comitatului Caraș-Severin cu sediul în Lugoj. Pentru acest entuziast român oficiul nu era o asigurare a traiului, ci prilej de cea mai intensivă muncă pentru binele obștesc. Prin cinstea sa, prin zelul său înfocat față de agendele încredințate activității lui, Leontin Simonescu a câștigat în curând nu numai iubirea tuturor Românilor din comitat, ci și stima străinilor. Reprezentanța comitatului era compusă atunci în majoritate din Români. Și totuși, devenind scaunul vicecomitelui vacant, Români numai cu foarte mare greutate au putut să aleagă în acel scaun pe *Leontin Simonescu* față de candidatul ungar al stăpânirii. Dar în oficiul acesta

Leontin Simonescu n'a putut să rămână decât un singur ciclu,

Ca recompensă pasă-mi-te Leontin Simonescu a fost ales deputat guvernamental în cercul Bocșei, dar la proximele alegeri noi a fost înlocuit și aici printr'un deputat ungar.

Leontin Simonescu, care crezuse în atmosfera împăciuitoare din 1868 și în dreptatea ideii de stat, a rămas fără pâne. Iarăș maica biserică i-a venit într'ajutor. Fericitul mitropolit *Miron Romanul* știuse de învățătura mare și caracterul distins al fostului vicecomite și la chemarea acestui mitropolit *Leontin Simonescu* s'a dus secretar mitropolitan la Sibiu. Erau atunci vremuri grele pentru biserică noastră, caracterul ei românesc și autonomia ei erau asaltate cu vehemență de valurile politice. În acestea vremuri grele mintea ageră și inima caldă românească a secretarului mitropolitan a fost un mare noroc pentru biserică răsăriteană a Românilor. Clasice sunt reprezentățiunile făcute pe atunci de secretarul mitropolitan Leontin Simonescu către guvernul țării întru apărarea drepturilor bisericii noastre. Și de altfel mai vărtos *acum toți*, câți au cunoscut activitatea de secretar mitropolitan a decedatului Leontin Simonescu, trebuie să regrete adânc faptul, că fizicul slab l'a dus prea degrabă în statul de penziune. Referatele lui Leontin Simonescu în conzisterul mitropolitan erau modele de expunere clară, precisă și obiectivă, iar motivările diferitelor concluze ori sentințe mitropolitane vădiu înțelepciunea juristului și scrupulozitatea bărbatului de caracter, care e incapabil să facă numai lucru de mântuială.

Acum după o scurtă bolire Domnul l-a chemat la sine și pe acest vrednic bărbat al neamului nostru. Moare în etate de 75 ani, jelit de soția sa *Sofia*, născută *Marcu*, de fiul său *Alexandru* vicenotar comitatens în Sibiu, de fiicele sale *Eugenia* măritată *Galgóczy* și *Leontina* mărit. *Dr. Gheorghe Proca*, de ginerii *Dr. Gheorghe Proca* asesor conzistorial în Sibiu și *Coloman Galgóczy* căpitan ces. și reg. aflător pe câmpul de război, de nepoți, nepoată și alte numeroase rudeni.

Înmormântarea s'a făcut Sâmbătă la orele 3 d. a. în cimiterul central din Sibiu.

Trimitem întristatei familii sincerele noastre condoleanțe.

Familia a lansat următorul anunț funebrel:

Cu inima zdrobită de durere aducem la cunoștința tuturor rudeniilor și prietiniilor, că prea iubitul nostru sot, tată, socru și moș *Leontin Simonescu* fost vicecomite al comitatului Caraș-Severin, deputat dietal secretar al Conzistoriului metropolitan pens., etc. după scurte suferințe, și-a dat nobilul său suflet în mâinile Creatorului, Joi în 17/30 Septemvrie st. n. a. c., la 8^{1/2} ore seara, în al 75-lea an al etății sale. Rămășițele pământești ale scumpului defunct se vor ridica din capela cimiterului central din loc, unde se va face prohodul, și se vor așeza spre odihnă eternă în același cimiter, Sâmbătă, în 2 Oct. n., la 3 ore după amiază. Fie-i memoria binecuvântată! Sibiu, la 1 Octomvrie st. n. 1915. *Jalnica familie.*

Balcanul.

Arad, 4 Oct.

Fiindcă nu se lămurește situația în Balcani, ajung la preț diferitele considerații, cari bat toate extremele. Journal de Genève scrie:

Este vorba de acordul turco-bulgar. Că de fapt s'a încheiat, nu se mai pune la îndoială. Amicii Bulgariei se mângâie zicându-și: „La orice caz că junii-turci sunt la capătul puterilor, ca să poată ceda atâta teritoriu, pentruca să evite numai provizor un atac bulgar!...” Cu greu se acceptă această interpretare a lucrului. Dacă ar fi proiectat guvernul din Sofia un marș contra Constantinopolului, cesiunea obținută dela imperiul otoman n'ar avea nici o valoare, deoarece teritoriile de cari este vorba i-ar fi căzut în mâni dela intrarea-i în campanie și de altă parte nu ni-i putem închipui pe Turcii, cârmuiți de Germani, să cedeze fără contrapartea serioasă. o limbă din teritoriul ce le-a rămas în Europa, unui popor care n'ar fi dat nici măcar garanții serioase de o neutralitate durabilă.

În astfel de condițiuni fără o prealabilă examinare să nu disconsiderăm telegramele, conform cărora împătrita înțelegere contra cesiunii teritoriilor sârbești din Macedonia îi cere Bulgariei nu ca să intre în campanie, ci îi ajunge dacă cabinetul din Sofia se angajează să nu atace Serbia, să refuze terecerea armatelor austro-germane, ce se zice c'ar fi concentrate în sudul Ungariei și din contră să permită ca o armată rusească să debarce la Varna, ca de acolo peste teritoriu bulgar, să meargă asupra Constantinopolului. Aceleași telegrame asigură, că d. Radoslavof ar fi strâmbat din nas la aceste cereri modeste, cari i-ar permite patriei sale să recâștige, poate chiar fără luptă toate teritoriile ce le-a pierdut prin atacul brusc venit cu al doilea războiu balcanic.

Trebue scoasă în evidență și vizita prolungită a marelui-duce de Meklemburg, la curtea lui Ferdinand. În aceste vremuri s'ar explica greu o vizită de plăcere a Alteței Sale regale în Bulgaria.

Strigătele de triumf din Germania la ocuparea Vilnei, nu vor contribui la hotărârea statelor nedecise. Și 'n această situație mai mult se depărtează, decât se apropie speranța de-a înfăptui alianța balcanică, care ar asigura pe fiecare din statele ce o ar compune, de satisfacerea completă sau parțială a pretențiilor sale teritoriale la cari aspiră luând drept normă la împărțire: apropierea de răsă și dorințele popoarelor.

Primum teancuri de scrisori, cele mai multe injurioase și anonime când ne atingem aici de aceste chestiuni spinoase unde orice considerație este sugrumată prin dorul de răzbunare și ura popoarelor, pe cari noi am fost atât de naivi să le credem aliați naturali, când ei se plâneau într'un dureros unison contra dominației turcești și constatăm, că i-am ofensa pe toți căutând un acord între ei. Primum chiar și câteva epistole mai optimiste. Una dintre ele, subscrisă de un nume slav, ne zicea mai zilele trecute: „Trebue să fi orb, ca să nu poți vedea cum se făurește un nou războiu balcanic pe războiul european un nou războiu, pe care mulți îl doresc”. De fapt așa este, afară de cazul când...

Afară de cazul când expediția anglo-franceză n'ar forța în scurt timp Dardanelele, sau trecerea peste peninsula Galipoli.

Sau, în caz că știrea e adevărată, că o armată aliată stă gata să debarce la Salonic, să ocupe Macedonia contestată și urcând cursul Vardarului să-i ajute pe Sârbi contra atacului austro-german ce amenință să obție drumul la Constantinopol peste teritoriul bulgar. Pentru aceea ar trebui și consimțământul Greciei. Aci stă lucrul neted. Nu ne putem închipui, că această țară, guvernată de d. Venizelos ar putea să refuze acest consimțământ celor trei puteri protectoare cărora le datorează învierea sa, mai cu seamă când știm că Grecia este aliata Sârbilor, de cari este vorba ca să fie ajutați.

Comunicate oficiale
despre mersul războiului.

Biroul telegrafic ungar ne trimite spre publicare următoarele telegrame oficiale:

Budapesta, 2 Octombrie. — Se comunică dela cartierul principal:

Pe frontul rusec: Lângă pârăul Kormin luptele au continuat. Trupe germane și austro-ungare l'au alungat pe dușman din satul Cernis, pentru a cărui posesiune s'a dat în zilele din urmă lupte violente. Numărul prizonierilor, remarcat în comunicatul de ieri, a crescut la 5400. Parte glorioasă a avut în acest succes cavaleria noastră, care s'a luptat, în modul obișnuit, ca infanterie. Dealtminteri ziua de ieri a trecut în nordost fără nici un eveniment mai important.

Pe frontul italian: Pe frontul din Tirol a avut loc ieri, în general, numai luptă de artilerie. În regiunea la ost dela Sopra Cornella (la nord de Roncegno) s'a auzit în noaptea spre 1 Octombrie un viu foc de pușcă. În luptele aceste n'a luat parte nici o trupă de a noastre. În sectorul Cristallo am respins curând atacul întreprins ieri seara de alpini împotriva șelei de munte dintre Rauchkopf și Schönleutenwand. Tot așa s'au terminat și repetițiile atacurilor întreprinse împotriva pozițiilor noastre ce se găsește pe frontul din Carintia spre vest dela Malurchon și Bombasch-Graben (la nord de Pontafel). Pe litoral în regiunea la nord de Tolmein activitatea beligerantă s'a redus. Atacul întreprins de dușman ieri, seara, împotriva capului de pod dela Tolmein s'a prăbușit în focul nostru.

Pe frontul sudoriental: Pe frontul dela Sava, aproape de gura râului Colubara, bateriile noastre răspunzând la focul artileriei dușmane, au îndreptat focul cu succes împotriva pozițiilor sârbești de pe țarm. La Gorazda am alungat o trupă muntenegrină cam de 300 oameni. La ost de Trebinje, trupele noastre, sprijinite de focul fortificației noastre de apărare dela graniță au făcut o incursiune pe teritoriul muntenegrin; au atacat avantposturile dușmane și au nimicit câteva depozite.

Berlin, 2 Octombrie. — Se comunică dela marele cartier principal:

Pe frontul occidental: Englezii au încercat azi noapte ca să recucerească prin un contraatac teritoriul recapat dela ei în luptele din urmă, la nord de Loos. Întreprinderea a dat greș cu mari și sângeroase pierderi pentru dușman. La sudvest de Angres, la ost de Souchez, precum și la nord de Neuville am respins atacurile franceze. Numărul prizonierilor făcuți de către trupele noastre în acest sector de atac anglo-francez, a crescut la 106 ofițeri și 3642 soldați. Numărul mitralierelor capturate e 26 piese. În Champagne, Francezii au atecat la amiază, pe un front larg, la sud de Auberive. Atacul a dat greș. Singur într'un loc a pătruns dușmanul în pozițiile noastre. Grenadierii de gardă din Baden au făcut contraatac și au făcut prizonieri 1 ofițer și 70 soldați, ceilalți au căzut. La nord de Mesnil și la nordvest de Ville sur Tourbe am respins atacurile franceze. Cu prilejul parării atacurilor din zilele din urmă, la nordost de Le Mesnil, s'a distins în chip deosebit regimentul de rezervă nr. 29. Numărul prizonierilor făcuți la nord de Arras și în luptele ce s'au dat în Champagne a sporit la 211 ofițeri și 10.721 soldați, iar numărul mitralierelor la 35 piese. Bombele escadrei aeriene, care a plecat din Paris ca să atace Laon, au pricinuit moartea unei femei și a unui copil, iar pe un cetățean l'au rănit. Tunurile noastre de apărare au nimerit la sud de Laon un aeroplan, al cărui echipaj l'am făcut prizonier. Un alt aeroplan s'a prăbușit arzând în sus de Soissons.

Pe frontul oriental: Grupul marelui Hindenburg: La nord de Postavy sunt în curgere lupte de cavalerie. La sud de lacul Narotsch, la Spiagla și la sud de Vysnev am respins atacurile rusești. După atacul din 30 Septembrie care a dat greș cu mari pierderi, dușmanul a încetat de a mai da atacuri puternice. Trupele noastre au făcut prizonieri, ieri, la Smorgon, 3 ofițeri și 1100 soldați și au cucerit 3 mitraliere.

Grupul prințului mareșal Leopold de Bavaria: În fața frontului a stăpânit, în general, liniște. Dușmanul a renunțat și aci să mai continue a ataca. În fața liniilor noastre zac multe cadavre dușmane.

Grupul mareșalului Mackensen: N'a avut loc nici un eveniment mai nou.

Grupul mareșalului Linsingen: La Cernis, pe Kormin, trupele noastre au ocupat cu asalt pozițiile dușmane. L'am aruncat pe dușman spre nord. El a lăsat în mâinile noastre 1300 prizonieri. În alte puncte ale frontului am făcut prizonieri alți 1100 Ruși.

Grupul generalului conte Bothmer: În noaptea spre 30 Septembrie, Rușii au încercat să ne rupă frontul la vest de Tarnopol. Tentativa a eșuat deplin cu mari pierderi pentru dușman. O divizie de a noastră a înmormântat până acum 1168 Ruși, iar 400—500 cadavre zac încă în fața frontului. Am cucerit numeroase arme.

Budapesta, 3 Octombrie. — Se comunică dela cartierul principal:

Pe frontul rusec: Obosit de atacurile cu mari pierderi și fără rezultat din zilele anterioare, dușmanul a părăsit ieri țarmul vestic dela cursul inferior al pârăului Kormin. Dealtminteri în nordost nu se semnalează nici un eveniment mai important, iar situația e neschimbată.

Pe frontul italian: Italienii s'au concentrat ieri dimineață pentru un atac mai mare împotriva sectorului nordvestic al platoului Doberdo. Artileria a surprins trupele cari stăteau gata de atac și cu focul ei le-a împărșiat în mare parte. Așa întreprinderea dușmanului s'a redus numai la o ieșire a unui batalion, executată dealungul drumului Sdrausina-San-Martino. Am respins acest atac precum și un altul întreprins pe la amiază. Tot așa a dat greș și încercarea dușmanului de a înainta la ost de Redipuglia.

De sigur că mișcările dela spatele frontului dușman precum și comunicația vie, ce se observă pe căile ferate venețiene n'au rămas neobservate de noi.

În celelalte puncte ale frontului sudvestic n'a avut loc nici un eveniment mai important.

Pe frontul sudoriental: Nimic nou.

Berlin, 3 Octombrie. — Se comunică dela marele cartier principal:

Pe frontul occidental: Monitoarele dușmane au îndreptat după amiază un foc eficace împotriva împrejurimii dela Ostende. Încercările repetite ale Englezilor ca să recucerească iarăși teritoriul pierdut în cursul nopții la nord de Loos, au rămas deplin fără rezultat. Dușmanul după mari pierderi și lupte desperate date din apropiere, a încetat să mai atace. La ost de Souchez o ieșire a Francezilor a dat greș, cu toate că au aruncat în luptă considerabile masse de oameni și au folosit enormă cantitate de granate asfixiante. Tentativele de atac îndreptate împotriva înălțimii la ost de Neuville, le-am respins cu mari pierderi pentru dușman. În lupta cu granate de mână ce a urmat noaptea după acest atac, am pierdut o parte de tranșeu în lungime de 40 metri. Ieri, Francezii n'au mai reînviat în Champagne atacurile de infanterie. Canonada dușmanului a continuat cu violență alternativă. La nord de Les Mesnil l'am scos pe dușman din un șant proeminent în direcția spre pozițiile noastre și am făcut cu acest prilej și un număr considerabil de prizonieri. Din lupta dată cu granate de mână pentru poziținea ce se găsește la nordvest dela Ville sur Tourbe, am ieșit învingători. Aviatorii dușmani au repetit atacurile împotriva localităților Laon și Vonziere. În ambele localități au căzut jertfă bombelor aruncate mai mulți cetățeni. În regiunea Rethel am silit să coboare dirigiabilul francez „Alsac”. Echipajul l'am făcut prizonier. Azi înainte de amiază la orele 8 înainte de amiază, aviatorii francezi au aruncat bombe asupra orașului neutral Luxemburg. Au fost răniți: 1 soldat luxemburgian, un muncitor și o vânăzătoare.

Pe frontul oriental: Grupul mareșalului Hindenburg: În luptele de cavalerie ce s'au dat la sud de Koziany l'am aruncat până dincolo de Miadzolsk. Dealtminteri nu a avut loc vre-un eveniment esențial.

Grupul prințului mareșal Leopold de Bavaria și cel al mareșalului Mackensen: Situația nu s'a schimbat.

Grupul generalului Linsingen: După înfrângerea dela Cernis și eșuarea tuturor atacurilor întreprinse împotriva frontului nostru la sud de această localitate, Rușii, afară de câteva posturi la punctele de trecere peste râu, au părăsit țarmul vestic al Korminului. Numărul prizonierilor făcuți de trupele germane au sporit la 2400 oameni.

PENTRU „CARTEA DE
PAUR ROMÂNEASCĂ”

nu uitați să trimiteți redacției „Romanului” orice act, dovadă de vitejie

::: :: săvârșită de eroii noștri. ::: :::

Războiul european.

Antanta a pierdut jocul în Bulgaria.

Genf — Pressa guvernamentală franceză constată, că antanta a pierdut jocul în Bulgaria și se întreabă, că Italia oare nu crede de sosit momentul, ca să pună la dispoziția împătritei înțelegeri corpurile sale care nu le mai poate întrebuița în luptele pe munți, împotriva monarhiei, în urma anotimpului înaintat.

Paralizarea acțiunii la Dardanele.

Lugano — Ministrului de finanțe al Rusiei i s'a declarat în Paris, că deocamdată în luptele dela Dardanele nu se poate aștepta o schimbare favorabilă.

Antanta sprijinește Sârbia față cu orice atac.

Niș. — Semioficiosul „Samouprava” liniștește poporul sârbesc, scriind că guvernul Pasici a primit garanții dela puterile antantei că vor apăra neapărat Sârbia față cu orice atac, ori din care parte va veni și ori cu ce forțe se va face. Ministrul de externe englez Sir Eduard Grey, care i-a invitat la sine pe miniștrii bulgar, grec și român, le-a făcut cunoscut acestora, că guvernele împătritei înțelegeri au hotărât definitiv, să transpoarte trupe prin Salonic în Balcan. Trupele antantei vor sosi în Sârbia la vreme și s'au luat măsuri pentru întregirea și prevederea lor cu muniție și alimente.

Declarația lui Venizelos în camera grecească.

Berlin. — „Lokalanzeiger” anunță din Rotterdam: Primul ministru Venizelos a făcut în camera grecească declarația dela vale: „Deși știm, că întreg poporul grecesc dorește pacea și mai știm, că acest popor e gata să-și apere independența cu jertfire de sine și să se opună ca vre-un stat balcanic să câștige o situație dominantă, fiindcă aceasta ar însemna sfârșitul independenței politice și morale a celorlalte state în Balcani. Aș fi fericit, dacă guvernele celor două state mobilizate ar esopera imediata demobilizare și ar înlătura pericolele, cari sunt împreunate cu mobilizarea”. Fostul primministru Gunaris, actualul șef al opoziției a declarat că aderează la declarația lui Venizelos.

Desmințire.

Sofia. — Din partea guvernului bulgar se desminte știrea că în Sofia au sosit ofițeri germani cari ar lua conducerea armatei bulgare sau a căilor ferate bulgare. De asemenea se desminte știrea că Bulgaria ar primi dela Germania cât timp ar dura războiul 50 milioane franci pe lună.

Ultimul ententei adresat Bulgariei.

Lugano. — Ziarul *Secolo* află din Atena, că în cercurile diplomatice se afirmă că antanta pregătește o ultimă notă către Bulgaria, în care guvernul bulgar e provocat să arate motivele mobilizării. Dacă răspunsul va fi nefavorabil, antanta va rupe raporturile diplomatice cu Bulgaria.

Nouii evenimente politice în România.

București. — *Parlamentarii cari voiesc războiul României alături de antanta, s'au întrunit iară la hotelul Bulevard. D. Dr. Istrati a expus rezultatul demersului pe care comisiunea aleasă l-a făcut pe lângă d. Brătianu. D. Dr. Istrati spune că consideră răspunsul primului ministru ca nesatisfăcător. Prof. Dr. Toma Ionescu, luând cuvântul, cere ca gruparea intervenționistilor să nu se mai adreseze guvernului, ci să treacă peste capul guvernului, și să se adreseze regelui, care poate schimba guvernele, pentru a-i cere măsuri de mobilizare.*

D. Take Ionescu a declarat: Am cerut dlui Brătianu să mobilizeze. D-sa a răspuns că nu crede că e momentul. De aci conflict. Vom face de aceia apel la țară, și vom organiza o acțiune politică specială.

Dupăce au mai vorbit dnii I. Grădișteanu, Bucur, Spirescu, G. Dobrescu, a luat cuvântul d. N. Filipescu care a spus: Dupăce ne-am adresat guvernului și n'am fost satisfăcuți, nu ne

rămâne decât să ne adresăm țării și să începem o agitație puternică.

Ziarele guvernului român, ocupându-se de aceasta nouă acțiune a grupării războinice, declară că nu va mai tolera politica de subminare primejdioasă a dlor Take Ionescu și N. Filipescu.

„Aceștia convingându-se de falimentul politicii lor, — spun ziarele guvernului român — atacă acum pe rege și au pornit contra guvernului o campanie, pentru a provoca o și mai mare turburare în țară”.

Statele-Unite și împătrita înțelegere.

Amsterdam. — În cinstea comisiunii anglo-franceze ce petrecea în America în chestiunea împrumutului, s'a dat Joia trecută un banchet în care s'a dat expresiune simpatiilor dintre Americani și împătrita înțelegere. Președintele comisiunii a spus:

— Englezii și Francezii nu vor uita niciodată că după războiul de un an v'ați călcat pe suflet și v'ați hotărât ca firele simpatiei să fie tot mai strânse, mai pregnante între noi.

La banchet a prezidat Coat fost ambasador al Statelor-Unite la Londra. Coat a spus următoarele:

— Comisiunea a trebuit să trateze cu bărbății conducători ai Americii timp de săptămâni, dacă însă împrumutul l'ați fi cerut dela poporul american timp de o săptămână ar fi fost obținut.

Coat a declarat pe față că regretă că Statele-Unite nu-și pot exprima oficial ura față de atrocitățile săvârșite în Belgia. Războiul este lupta între libertate și robie. Puteți conta că America va lua atitudinea cum se cuvine.

La banchet au luat parte peste patru sute de oaspeți, cei mai distinși bărbați din lumea comercială. Agenția Reuter spune că la împrumut, după comunicarea casei Morgan, dintr'un singur loc s'a semnat peste 30 milioane de dotari. Cassa Guggenheim, precum și alte două bănci au semnat câte cinci, iar o a treia bancă trei milioane.

O nouă ofensivă a Muntenegrului împotriva monarhiei.

Lugano. — „Tribuna” din Roma anunță că Muntenegrenii se prepară pentru o nouă ofensivă sub conducerea regelui lor împotriva pozițiilor austro-ungare. La granița bosniacă, muntenegrii sunt în curgere lupte în stil mare.

Agravarea conflictului greco-bulgar.

Atena. — Declarația făcută de către primul ministru Venizelos în camera grecească, de sigur, are ca urmare agravarea conflictului greco-bulgar. Guvernul grecesc pretinde în mod hotărât ca Bulgaria să demobilizeze și apoi va demobiliza și Grecia. Pentru Grecia e de cea mai mare importanță luarea unei decizii în grabă, găsindu-se țara într'o situație financiară grea, iar cheltuielile mobilizării nu le poate suporta fără ajutor din străinătate. După știrile ce sosesc aci din Sofia, nu pare probabil, ca Bulgaria să se abată dela drumul pe care a pornit, deoarece s'ar provoca o catastrofă pentru guvern, dacă s'ar renunța sau s'ar amâna și numai pe o clipă pretențiunile privitor la Macedonia, cari sunt generale în popor. Probabil gravitatea situației l'a îndemnat și pe regele Constantin ca să viziteze Salonicul.

Demers decisiv.

Sofia. — Intre primul ministru Radoslavoff și ambasadorii antantei tratativele continuă. Cu toate acestea decisiv e iminent.

Venizelos dorește să ajute Serbia cu 100 mii oameni.

Berlin. — Lui „Frankfurter Zeitung” i se anunță din Constantinopol: Venizelos, cu toate opunerile statului major grecesc, voiește să trimită în ajutor Serbiei o armată de 100 mii soldați și nicidecum nu are intențiunea să împiedece debarcarea la Salonic a trupelor antantei.

București. — Venizelos încearcă să înduplece România la o acțiune comună, declarându-se la Sofia, că îndată ce Bulgaria va ataca Serbia, România și Grecia vor trage consecințele cele mai serioase. Guvernul a discutat în două rânduri proiectul lui Venizelos, dar primul ministru Brătianu s'a arătat foarte rezervat față cu acest proiect.

INFORMAȚIUNI.

Arad, 4 Octomvrie 1915.

Unui prieten mort.

E toamnă, iubitul meu. De pe ramuri se desprind, în legănări lenevoase și triste, frunzele ofilite, ca niște iluzii din pieptul omenesc. S'au stins zilele senine de vară; s'au prăbușit în vecinicie. Stau părăsit acum, într'un colț de casă și în liniștea tainică a singurătății îmi plimb gândul pe cărările trecutului. Involuntar îmi vii tu în minte, cu toate amintirile veseli ale noastre copilării. Oh Doamne! Cine nu-și întrerupe bucuros avântul gândurilor sale și se lasă o clipă pierdut în lumea copilăriei. Ce inimă nu se umple de bucurie, la amintirea clipelor senine dimprejurul vetrei părintești. O lume plină de visuri și fericire a fost ace primăvară a vieții noastre. O lume plină cu flori, al căror parfum delicat, ne purta sufletul pe bratele iluziilor, într'o viață ideală, plină de lumina unui viitor mai strălucit. Rând pe rând însă toate visele ni s'au prăbușit, lovindu-se de cruda realitate. Undele mastere ale vremii le-au trecut pe toate în neștiință. Tu, rătăcit prin alt colț de lume, ne-ai părăsit pe veșie. Te-ai ridicat în alte sfere, unde noi ceștialați, numai cu gândul te putem urmări. Te-ai dus pentru totdeauna, stingându-ți-se candela într'o licărire tristă. Și acum, după un an de despărțire — când singurătatea îmi șoptește de tine, ca de un prieten scump și drag — o melancolie sfântă îmi cuprinde sufletul, ochii-mi sunt umezi și simt că am îngropat o comoară scumpă. Mi-e greu să-mi adun gândurile și să mă despart de tine, pentru că simt, că cu tine se rupe o părticea din sufletul meu. Căci cu moartea unui prieten, se coboară în pământ o părticică din tine însuși”. Adesea ne-a purtat trecutul — visători — pe aceleași cărări și ne-au luminat razele aceluiaș ideal. Acum însă... au căzut primii bulgări pe sicriul viselor noastre... Tu — la un glas de chemare — te-ai dus să te jertfești pe altarul patriei. Iar noi am rămas, cu conștiințe îndoliate, în urma ta. Undeva departe... adie de acum vântul de seară, prin iarba proaspătă a unui mormânt nou. Tu vei dormi mereu; vremea își curge în liniște majestatică valurile eterne, iar vântul de toamnă, scuturând frunza frunza oilită, îți va fredona melodii triste. Noi — cari te-am iubit — pierduți cu gândul în depărtarea vremii, vom rămânea cu ochii umezi.

Cornel Magier.

Internatul de băieți din Brașov. Solicităm atenția cititorilor noștri pentru articolul publicat azi în fruntea ziarului.

CALENDARUL PARTIDULUI NATIONAL ROMÂN PE 1916 este gata și va iesi de sub tipar nu peste mult. Este cel mai bine întocmit dintre calendarele românești din monarhie. Pe lângă cronicile obișnuite, cuprinde informațiuni prețioase despre viața și organizația noastră bisericească, școlară, culturală, economică. Materialul literar este de asemeni foarte extins și de toată actualitatea.

Calendarul cuprinde și o sumă de documente ale vitejiei românești în actualul războiu și tot felul de clișee interesante, distractive.

Toți ceice voiesc să aibă acest calendar pe masă să nu zăbovească, ci să și-l aboneze în grabă la administrația „Românului”. Altcum vor păți ca foarte mulți anul trecut cari au trebuit să se lipsească de el fiindcă nu se îngrijiseră de cu vreme să și-l aboneze și astfel administrația să le păstreze exemplarul.

Prețul unui exemplar 60 fileri, iar pentru poștă să se mai adauge încă 20 fileri.

Dăruire. Dna Victoria Magdu n. Russu a trimis la administrația noastră suma de 20 cor. pentru ajutorarea orfanilor soldaților români ca răscumpărare a cununei de pe sicriul regretatului ei unchiu Augustin Russu jude de tribunal în pensiune în Nyiregyháza.

Mulțumiri!

† **Preotul Iosif Ania.** Ni se scrie din Oravița: *Onorată Redacție!* Imprejurările grele și vremurile nesigure în cari trăim mai bine de un an de zile, lasă aproape nebăgat în seamă evenimente mai mici, frământări și acțiuni sociale de toate zilele, cari în timp de pace formau așa zicând rostul vieții noastre publice...

Așa și moartea cutărui bărbat distins, care a muncit o viață întreagă ne lasă aproape reci, fără un cuvânt de mângăere cel puțin pentru familia rămasă îndărăt. Stăm doar sub sugestia grozăviei războiului, nervii ne sunt tâmpiți, narcotizați...

Aşa vin, să-mi i-au osteneala după o trecere de câteva săptămâni, să vă rog, a înregistra în mult preţuitul d-v. ziar „Românul” moartea lui *Iosif Ania*, preot al Ilidiei. A fost un model de preot sub toate raporturile, bun, modest, blând, care îşi îndeplinea chemarea de preot nu numai cu zelul unui slujbaş oarecare, ci cu însufleţirea aceea curată, pătrunsă despre cele sfinte, care avea influinţă educatoare şi asupra poporului.

Aici în acest colţ al Banatului unde necredinţa şi nepăsarea faţă de biserică creşte, poate şi în urma „distinselor modele” de preoţi-slujbaşi, pe cari îi avem, fiertatul preot a fost un stâlp al bisericii, o arătare aproape, par’că ar fi înviat credinţa primilor preoţi ai creştinismului...

Deşi cu fizicul zdruncinat de câţiva ani a fost totdeauna în rândurile întâi, când era vorbă de educarea, de binele poporului. A înfiinţat banca „Iladiana”, a fost unul din înfiinţătorii „Reuniunii de cetire şi cântări” din loc etc., etc., şi numai autorul acestor şire ştie, câte plaburi frumoase nu frământa această minte sbuciumată, pentru ridicarea economică şi culturală a ţinutului acestuia. Fi-e-i ţărina uşoară, cum şi sufletul i-a fost curat. — *Un prieten din cei mulţi.*

Furnisorii de cisme cu talpă de carton au fost achitaţi. Se anunţă din Caşovia: După desbateri de o săptămână, tribunalul de divizie din Caşovia a încheiat procesul intentat lui *Leo Koishaber, Dr. Henric Taubes* şi tovarăşii acuzaţi pentru furnizarea de cisme cu talpă de carton pentru armată. Vineri d. a. s’au rostit pledoarele. Acuzatii *Krishaber, Lud. Fried, Dr. Taubes, Samuil Kelemen, Isidor Glück, Eugen Gau, Kaufmann* şi *Müller* au fost apăraţi de *Samuil Visontai*, iar ceilalţi acuzaţi de advocatii *Nyulaszi* şi *Redeki*. Sâmbătă înainte de ameză, tribunalul militar a enunţat sentinţa în baza căreia *toţi acuzaţii au fost achitaţi nedovedindu-se starea faptică a acuzei*. Privitor la *Taubesz, Oxhorn, Pollak* şi *Müller* sentinţa a câştigat valoare de drept. Impotriva achitării celorlalţi acuzaţi procurorul a anunţat recurs de nulitate. *Kriszhaber* fiind bănuit şi cu săvârşirea altor fapte punibile actele referitoare au fost trimise judecătoriei competente.

Schimb de telegrame între Poincaré şi ţarul Nicolae. Preşedintele republicii franceze a primit dela ţar următoarea telegramă:

Am primit vestea marelui succes reportat de glorioasa armată franceză. Cu plăcere întrebunţez acest prilej pentru a Vă adresa, precum şi vitezei armate franceze, călduroasele mele felicitări şi sincere urări pentru viitorul sigur de proprietate al Franţei.

Semnăt: Nicolae.

Preşedintele a răspuns:

Mulţumesc Majestăţii Voastre pentru felicitările pe cari a binevoit să le adreseze armatelor noastre cu ocaziunea succeselor mari pe cari le-au obţinut cu concursul aliaţilor noştri asupra duşmanului comun. Rog pe Maj Voastră să primiască deasemeni cele mai călduroase semne de recunoştinţă, pentru magnifica viteză pe care o dovedesc zi de zi trupele ruseşti storcând admiraţia lumii întregi.

Poincaré.

Prinţul de coroană al Bavariei distins. O telegramă din München anunţă, că împăratul *Wilhelm* a decernat crucea pour le mérite kronprinţului Bavariei.

Ziar filorus sistat la Sofia. Din Bucureşti soseşte vestea că la Sofia s’a suspendat, până la o nouă ordinaţiune, apariţia organului rusofil „Balkanska Posta”.

In lipsă de petrol. „Telegraf” din Amsterdam anunţă că vagoanele călătorilor în Prusia, Bad, Württemberg şi Saxonia au fost iluminate cu gaz de cărbuni de piatră, în lipsa petrolului.

Vărsări de aur la Banque de France. Vărsările de aur efectuate într’una din zilele trecute la sucursala din Bethune a institutului Banque de France ating cifra de 1 mil. 800 mii franci.

General francez rănit. Generalul *Marchand* a fost grav rănit. Se crede că va putea fi salvat cu toate că i-a fost atinsă coloana vertebrală.

Regina Elisabeta a Belgiei pe front. Zilele din urmă regina *Elisabeta*, soţia nefericitului rege *Albert I*, a cercetat transeele din întâia linie. Soldaţii i-au făcut o primire entuziastă. Regina a vorbit cu mai mulţi dintre ei şi s’a interesat până în amănunte de viaţa din tranşee. A parcurs pe jos mai mult de zece kilometri pe front. La un anume moment liniile germane au început o canonadă vie. Regina fără să-şi piardă sângele rece, condusă de câţiva ofiţeri şi soldaţi s’a adăpostit sub o boltitură slabă de pământ unde a aşteptat sfârşitul ploaiei de proiectile dintre cari multe s’a spart nu departe de fragila cazamată.

Restaurarea vechiului principat al Libanului. „Le Temps” află din New-York, că refugiaţii din Liban au ţinut în acel oraş un congres, cu care ocazie s’a discutat restaurarea vechiului principat al Libanului sub un principe străin.

Libanezii şi-au expus programul lor de acţiune, exprimându-şi nădejdea că după acest războiu de eliberare, cauza lor nu va fi neglijată şi ei aşteaptă dela protectorii lor tradiţionali realizarea întregului lor ideal naţional. Aşteptând, acest congres are menirea de a îndrepta toate eforturile şi toate aspiraţiile, spre aceeaşi ţintă.

În întreaga Americă sunt 250.000 de emigranţi din Liban, în timp ce în patria mămă sunt numai 400.000.

Cum se ştie, Libanul e împărţit în trei grupe principale: catolici, maroniţi şi melchiţi (263.173), ortodoxi 52.351, druzi 47.282 şi 37.931 mahomedani.

Catolicii cer protectoratul francez, ortodoxii al Rusiei şi druzii — un soi de protestanţi — a Angliei.

Interesant este că Libanezii au trimis sume considerabile pentru aliaţi, precum şi mulţi voluntari.

Pânea naţională în Franţa. „Le Matin” spune că proiectul de lege, aprobat deja de camera franceză, cu privire la fabricarea unei pâni naţionale, n’are de loc aprobarea morarilor.

Aceştia s’au adunat în adunare generală şi au votat o moţiune, prin care promit guvernului tot sprijinul lor în privinţa aprovizionării Franţei cu făină şi pâne. Ei nu admit însă punctul de vedere al guvernului cu privire la amestecul de diferite făini la fabricarea pâinii, ci cer ca să se fabrice pâne din o singură calitate de făină.

Preţul făinei va fi stabilit după regiuni de către prefecti; şi în caz de litigiu va decide ministrul de comerţ.

Făina ce o va importa guvernul din străinătate, să nu fie destinată brutăriilor, ci numai trebuinţelor armatei şi industriilor alimentare.

Cafea ieftină!!!

Firma noastră de import **F. A. Degan** în Fiume (Postafiock nr. 163.) ne avizează că a primit un transport mare de cafea, deci o vinde cu preţuri tare reduse. Scrieţi româneşte!

No. 1	Cafea Santos, aleasă şi frumoasă	1 kgr.	4.60 cor.
„ 10	„ Cuba fină, frumoasă	1 kgr.	4.80 „
„ 14	„ Cuba cea mai fină	1 kgr.	5.20 „
„ 15	„ Cuba mărgele aleasă	1 kgr.	2.50 „
„ 16	„ Cuba specialitate	1 kgr.	5.60 „
„ 24	„ Ceylon fină	1 kgr.	5.40 „
„ 21	„ lava aurie	1 kgr.	5.20 „
„ 106	„ „Victoria” cea mai fină	mixtură 1 kgr.	5.60 „

5 kgr. se trimite cu poştă francat şi vămuit prin rambursă.

Ultima oră.

VENIZELOS A DIMISIONAT.

Atena. — Şeful statului major grecesc *Dusmains* şi-a prezentat dimisia, dar domnitorul n’a primit-o. În ziua următoare şi-a prezentat dimisia *Venizelos*.

OFITERI GERMANI ŞI AUSTRO-UNGARI ÎN STATUL MAJOR BULGAR.

Sofia. — În nota rusească dată Bulgariei se spune că mobilizarea Bulgariei este un fapt acompli, că ofiţerii germani şi austro-ungari menţin locuri în ministerul de războiu şi statul major, că puterile centrale sprijinesc şi materializează pe Bulgari, — totatătea semne că Bulgaria şi-a încrezut Germaniei soarta. În notă

se mai spune că ambasadorul bulgar la Sofia are instrucţie să se conformeze ultimatumului de dimineată.

ROMÂNIA NU MOBILIZEAZĂ.

Bucureşti. — Consiliul ministerial a deliberat asupra referadei dată de ambasadorul român dela Londra, pe care Grey l’a însărcinat să înainteze proiectele sale guvernului. Faţă de aceste proiecte consiliul ministerial a declarat că în situaţia actuală nu consideră necesară ordonarea mobilizării şi nici nu o propune regelui câtă vreme nu-i limpezit raportul dintre ententă şi Bulgaria.

RUSIA RECHIAMĂ AMBASADORUL DIN SOFIA.

Berlin. — Agenţia *Wolff* anunţă din Petrograd că guvernul rusesc a trimis instrucţie ambasadorului rusesc din Sofia că, dacă guvernul bulgar nu întrerupe raporturile sale cu duşmanii Rusiei şi cauzei slave şi dacă nu-i înclinată să îndepărteze imediat pe ofiţerii statelor duşmane Ententei, să părăsească Bulgaria.

RUSIA TRIMITE ULTIMAT BULGARIEI.

Petrograd. — Tarul a primit la cartierul general pe *Sasonoff* care a făcut raport despre atitudinea Bulgariei. Majoritatea cabinetului — a spus *Sasonoff* — crede că trebuie scum demersuri energice şi să se pregătească chiar ultimatul Bulgariei.

BULGARIA ÎN CEASUL HOTĂRĂRII SUPREME.

Sofia. — Intre guvern şi fruntaşii politici bulgari decurg zi de zi tratative. Ceasul hotărării supreme a sosit. Guvernul bulgar constituie acum răspunsul definitiv ce trebuie să l se dea ententei care oferă mai puţin decât minimumul pretenţiunilor bulgare.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

Mulţumită publică.

Neputând în persoană şi în deosebi a aduce sincerile noastre mulţumiri tuturor prietenilor şi cunoscuţilor, cari ne-au adresat cuvinte de mângă re, atât în scris, cât şi în persoană precum şi prin participarea la actul înmormântării scump. i şi neuitatei noastre mame, bunică şi soacră

ZINCA PIPOŞ, născ. Tatarczy

venim pe această cale a-le aduce adânc simţitele noastre mulţumiri. Îndeosebi mulţumim *P. S. C. Sale* părintelui *Roman R. Giorogariu*, director seminariai, pentru atenţiunea ce ne-a arătat, pontificând actul funebrel prin ce a alinat durerea şi întristarea noastră.

JALNICA FAMILIE.

„CRIŞANA”

institut de credit şi economii societate pe acţii în Brad.

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post de funcţionar la centrala institutului *Crişana*, din Brad, se publică concurs cu termin până la 14 Octomvrie a. c.

Beneficiile împreunate cu acest post sunt:

- Salar cor. 1200;
- 15% adaus de scumpete;
- 300 cor. bani de quartir;
- tantiemă statutară.

Dela reflectanţi se recere ca să documenteze că au absolvat o şcoală superioară de comerţ cu examen de maturitate, că posed în afară de limba română, limba maghiară, eventual şi cea germană, în scris şi vorbit şi că au şi praxă de bancă.

Postul e a se ocupa la 25 Oct., sau cel mult la 1 Nov 1915.

Directiunea.

Lista manualelor școlare,

pe anul 1915-1916 pentru școlile aprobate de ministerul cultelor și super. bis. precum și recvizitelor școlare.

De vânzare la Librăria Concordia
Arad, strada Deák-Ereenc Nr. 20

Nicolae Crișmariu: Istorie biblice ed. IV.	0.45
N. Crișmariu: Istorie bisericești ed. II.	0.40
Nicolae Crișmariu: Catechism ed. II.	0.40
Petru Barbu: Istorie religioase morale I-a Carte de religieune	0.30
Petru Barbu: Istorie biblice II-a Carte de religieune ed. XIII. 1913	0.30
Petru Barbu: Istorie Bisericești III-a Carte de religieune ed. IX. 1914	0.30
Petru Barbu: Catechism IV-a Carte de religieune ed. IV. 1914	0.40
Petru Popa: Istorie biblice ed. II.	0.45
Traian Vătan: Istorie biblice pentru ucenici ed. III.	0.30
Traian Vătan: Din liturgia bisericii ortodoxe	0.70
David Voniga: Micul catechism ed. I.	0.24
» Istorie biblice ed. II.	0.50
Silviu Bichicean: Rugăciuni	0.10
Rugăciunile școlare și cântări bisericești pentru școlile popor. rom.	0.50
Iosif Moldovan și soții: Abecedar român ed. X. Nr. aprob. min. 21416/1914 VI. c.	0.40
Iosif Moldovan: A doua carte de cetire ed. VII. Nr. 136812/1912	0.40
Iosif Moldovan: A treia carte de cetire ed. V. Nr. 21417/1914 VI. c.	0.60
Iosif Moldovan: A patra carte de cetire ed. III. Nr. 52389/1914	0.60
Iosif Moldovan: Carte de cetire pentru cl. V. și VI. ed. II. 103233/1910	1.00
I. Groșorean și I. Moldovan: Limba maghiară p. I. ed. IV. Nr. min. 105836/1914	0.50
I. Groșorean și I. Moldovan: Limba maghiară p. II. ed. I. Nr. min. 105836/1908	0.50
I. Groșorean: Gramatica română ed. III.	0.50
Iuliu Vuia: Abecedar rom. metoda Gabel ed. VII.	0.40
Iuliu Vuia: Abecedar ilustrat ediția X. Nr. 15270/1912	0.40
Iuliu Vuia: Carte de cetire rom. pentru cl. II. ed. VI. Nr. 104220/1912	0.40
Iuliu Vuia: Carte de cetire rom. pentru cl. III. ed. VII. Nr. 131332/1912	0.50
Iuliu Vuia: Carte de cetire rom. pentru cl. IV. ed. VII. apr. minist. Nr. 127381/1912	0.60
Iuliu Vuia: Carte de cetire rom. pentru cl. V. și VI. ed. IV. apr. minist. 100967/1912	1.20
Iuliu Vuia: Curs practic de limba română ed. IX. Nr. 76642/1913	0.60
Iuliu Vuia: Instrucțiunea metodei sunetelor VII a lui I. Gabel	0.80
Iuliu Vuia: Carte de învățătură pentru școlile de repetițiune economică, ultimii ani ai școlii populare	1.50
I. Vancu: Exerciții intuitive	0.50
Iuliu Vuia: Curs practic de I. maghiară partea I. ediția X. Nr. aprobări minist. 127380/1912	0.50
Iuliu Vuia: Curs practic de limba maghiară partea II. ediția VIII. Nr. aprob. minist. 127380/1912	0.50
Szabó-Dirlea: Curs practic I. magh. partea I. ed. I aprob. min. Nr. 99941/1909	0.50
Szabó-Dirlea: Curs practic de limba magh. partea II. ed. I. apr. min. Nr. 99941/1909	0.60
Iuliu Vuia: Curs practic de aritmetică pt. cl. II-IV ed. IX aprob. min. 74731/1914	0.60
Iuliu Vuia: Curs practic de aritmetică și geometrie ed. V. pentru cl. 5-6 îndreptată Nr. 104755/1913	0.60
R. Vuia: Elemente de geografie și constituție pentru cl. III-IV. ediția VII. Nr. 97819/1912	0.60
Iuliu Vuia: Curs practic pentru istoria Ungariei ed. I. Nr. 128134/1913	0.50
R. Vuia: Curs practic din istoria naturală ed. II. apr. min. Nr. 104754/1913	0.60

Iuliu Vuia: Curs practic de economia rațională ed. II. apr. min. Nr. 10498/1912	0.60
Iuliu Vuia: Curs practic de fizică și chimie ed. V. apr. min. Nr. 108725/1913	0.50
T. Popovici: Carte de cântece partea I. și II.	1.60
Petru Hădan: Abecedar »Soarele« pentru copii începători și adulți analfabeți după metoda imitațiunei	0.50
Petru Hădan: Călăuza la folosirea abecedarului »Soarele«	0.50
Literile mobile	2.50
Tăbliță la abecedar	0.20
Tabele de cetire românești la abecedarul lui Iosif Moldovan și soții	6.—
Aviz școlar. — Iskolai értesítő	0.30
Caete (I bele, scrisori) pentru caligrafia rom., maghiară sau pentru dictando și comput à 8 foi 100 bucăți	1.60
Caete pentru desemn punctate și cu modele Nr. 1, 2, 3, 4 și 5 bucata à	0.08
Ceruze (creioane) de calitate extrafină duzina (12 bucăți) à 18, 24, 36, 40, 60 fileri și	1.10
Ceruze colorate (Pastel) cutia à — 10 și Condeie (penițe de aluminiu în cutii à 1 gross (144 bucăți) à 1.—, 1.60, 1.80.	2.40
Cerneală neagră sau antracen, fabrica cea mai cea mai bună, litru în borcan de pământ	2.40
Tăblițe de piatră în rame de lemn I-a calitate, duzina (12 buc.) Nr. 2 cor. 3.90, Nr. 3 cor.	5.—
Gumă de șters, duzina (12 buc.) à 30, 50,	0.80
Tocuri (coade, cotoare) pentru condeie, duzina (12 buc.) à 16, 20, 50 fil. li	1.20
Propise (corecte de examen 100 bucăți)	1.30
Anuar școlar (Évkönyv) pentru 80 elevi Cor. 6.—, 120 elevi Cor. 7.—, 160 elevi	8.—

Cărți literare, populare, de rugăciuni etc.

A. Cotruș. »Sărbătoarea Morții« (1914-1915) Versuri	1.50
Al. Ciura. »In războiu« Schițe	1.—
Becescu Gh.—Silvan. »In fața morții« Nuvele	1.50
Benardin de Saint-Pierre »Paul și Virginia« »Coliba indiană«	1.—
N. Pora. »Intre viață și moarte« Nuvele	2.—
Ioan Russu-Sirianu, Schițe și nuvele inedite	1.50
A. Maior »Făt frumos« Poem dramatic în acte	2.—
Guy de Maupassant »Inima noastră« Roman	2.—
N. Zaharia »Sentimente-Pasiuni« (Patriotismul. Bunătatea. Răutatea. Malțiozitatea. Amiciția. Disprețul. Afinitatea sufletească. Resemnarea. Lașitatea. Timiditatea. Sinceritatea. Gelozia) 2 Cor. ed. de lux	2.50
I. C. Apostol »Cuza-Vodă și reforma sa în biserica română«	0.60
Dr. B. Bastota, medic »Despre lungoare« (Febra tifoidă, Tiphus abdominalis)	0.20
Dr. B. Bastota, medic »Anemia« (Lipsa de sânge) o consultație medicală	0.30
Mic Acaftist întru Mărirea lui Dumnezeu. Carte de rugăciuni pentru tot creștinul întristat și năcăjit. Legată în negru aurită (13 x 9 cm.) 70 fil. și	1.—
Acaftistul Preasfintel Născătoare de D-zeu și alte rugăciuni. Legată Cor. 1.20 și 1.60. În pânză, aurită 1.75. În piele roșie 3.20. În piele neagră 3.80 și 5.20. În piele brună	5.20
Patima și moartea Domnului și Mântuitorului nostru Isus Hristos. Legată.	2.—
Laudă lui Dumnezeu Carte de rugăciuni pentru credincioșii de religieuna ortodoxă română. Legată în negru, aurită (11 1/2 cm. x 8 cm.)	1.—
Noul testament al mântuitorului nostru Isus Hristos. Legat	0.50
Noul testament și Psalmii. Legat	0.70
Mântuirea sufletului. Carte de rugăciuni Legată	0.80
Carte de rugăciuni pentru tinerimea evlavioasă. de un prieten al copiilor. Legată	0.44
Icoana sufletului. Carte de rugăciuni și cântări bisericești. Legată simplu 1 cor. în pânză	1.60
Carte de rugăciuni și cântări cu un adus de cuvinte mângâietoară și îndemnuri morale scoase din Sf. Scriptură. Legată	0.80

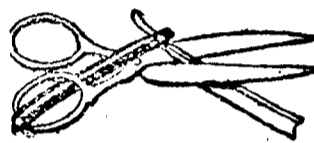
Carte de rugăciuni pentru folosul și mângâierea fie-cărui creștin. Intocmită de Iero. diachonul Damaschin din Sfânta Mănăstire Sinaia 250. Legată în piele	5.—
Manual de cântări bisericești sau Octoihul mic. Legat Cor. 1.60, 2— în piele	3.20
Culegere de cântări bisericești Legată	0.30
Epistolia Dlui Nostru Isus Hristos Legată à 20 și	0.30
Păscălie sau carte de zodii așezată pe 7 planete. Ediția a patra corectată și învuită cu privire la mai multe cerințe	2.—
Inimioara adevă floarea poeziei naționale	0.60
Legende, balade și poezii	0.32

NIC. VINTILLA

cea mai excelentă ascuțitorie artistică și pentru scobit în Ardeal, cu putere electrică.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public că am înființat în SIBIU (Nagyszeben), str. Cisnădiei 43.

o ascuțitorie pentru cuțite artistice și de scobit, atelier pentru nichelare și galvanizare, după cerințele cele mai moderne, unde se execută totfelul de lucrări în această branșă; execut aparate medicale, ascuțesc și nichel. — Pentru ascuțirea bricelor, foarfecilor și mașinelor pentru tunderea părului și barbei ofer garanția cea mai mare.

VI 1277

6 buc. bricuri trimise spre ascuțire retrimitea acasă o fac pe cheltuiala mea proprie. Nichelări, ascuțiri, reparări, lucrări de cuțitar, șlefui de sticlă pentru optică, se execută pe lângă garanția, cu prețuri ieftine. — Obiecte veritabile de oțel englez și suedez cu prețuri ieftine.

Frisch Károly

Temesvár-Józsefváros, Hunyadi-ut 64.

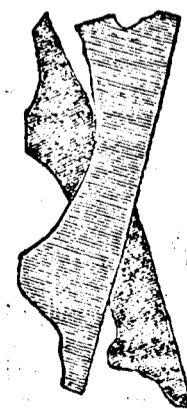
Măestru de Impletituri de sarmă și de site.

Execută îngrădiri de poieni, pareuri și eruel mormântale, impletituri pentru site pentru nisip și pietriș, apărătoare de schintel pentru hornuri de locomobile cu aburi, etc.

Magazin de site, sârme fine, contrapulte, pentru economie și pentru casă, — cu prețuri foarte ieftine.

(Fi 2104)

Pielării (Co 2127)

talpe achizite p. ghete instrumente pentru

pantofari și cismari

se pot procura mai bine la:

Gyöngy Sándor

magazin de pielărie

BUDAPEST, III., Tavaszu. I. sz.

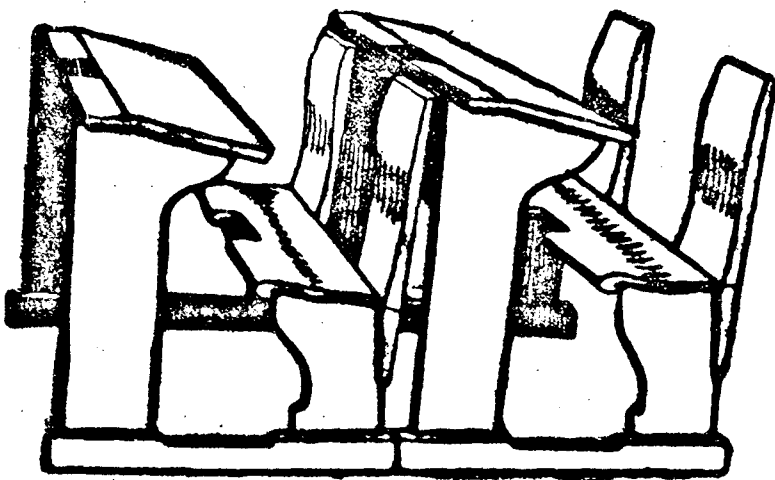
In atențiunea negustorilor!

Acoperirea trebuințelor de ciocoladă și zaharicale pentru prețuri de fabrică. :: ::
In depozit: Kugler, Heller, Túrth și Manner. :: ::

GÁBOR MIKLÓS Arad,
Piața Andrásy, colțul Salacz utca
Telefon 1059. Telefon 1059.

(Ga 2270)

CORNEL JUCU

mare stabiliment
pentru aranjamente moderne
de șeeale și bi-
serici. ::

LUGOS,

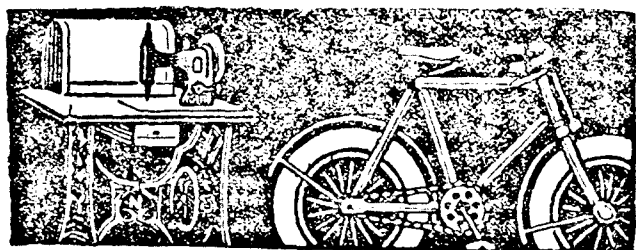
strada Hunyadi nr.
11 și str. Corvin 9.

Telefon 24.

Ja 762

Intreprindere „VATT” mecanică și electrică a lui
LEITNER, Cluj, (Kolozsvar).

Birou și magazin: Széchenyi-tér 41. (Palatul Széki).
Stabiliment: Malom-utca 8.

Va 2071

Reparări de automobile și gumă pentru automobile, mare atelier reparator de mașini de cusut, biciclete, mașini de scris, gramofone; prețuri ieftine, execuție solidă. — La comenzile din provincie nu se socotește pachetarea.

Cine se referă la acest ziar primește 10% rabat.

Dufek Kálmán, atelier de colorat și
fabrică de curățire
pe cale chimică

Cluj (Kolozsvar), str. Hegedüs Sándor nr. 5.

Recomandă colorarea și curățirea pe cale chimică a hainelor de dame și bărbați, perdelelor, lucrurilor brodate și de mână etc. In bucate gata sau desfăcute deolaltă, pe lângă o executare conștiințioasă și recunoscută de solidă. Am introdus: desinfectarea și curățirea penelor, la caz de urgență in timp de 12 ore. — Comandele cu poșta conștiințioasă și punctual. — Hainele de doliu se execută cât se poate de repede.

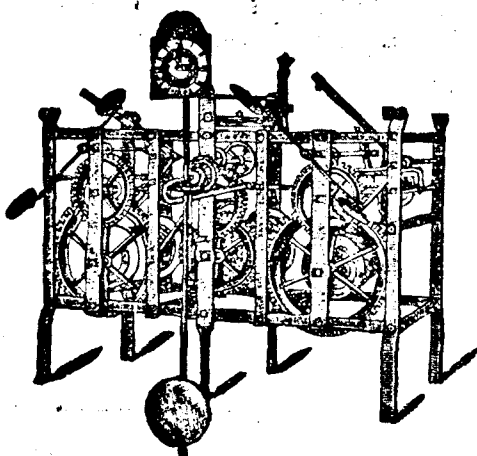

Du 1345

CELE MAI EXCELENTE

CEASURI DE TURN

(Pa 2081)

execută din oțel, fier și aramă precum și repararea precisă a acestora pe lângă garanță.

Papp Kálmán

fabricant de ceasuri pentru turn
Temesvár-Gyárváros, Fő-u. 34

— Prospecte gratis. —

La dorință merg pe cheltuiala mea la fața locului.

CEL MAI MODERN INSTITUT TIPOGRAFIC
ROMÂNESC DIN UNGARIA ȘI TRANSILVANIA

„CONCORDIA”

SOCIETATE
PE ACȚIUNI

ARAD,

STR. ZRINYI
NRUL 1/a.

Fiind aprovizionat cu cele mai moderne mașini din strălucitate și patrie, ca: mașini de cules, mașini de tipar, mașini de tăiat și mașini de vărsat oligois, precum și cu cele mai moderne litere, primește spre executare totfelul de opuri, reviste, fol, placate, registre, tipărituri pentru bănel și societăți, precum și tipărituri advocaționale, invitări de logodnă, cununie și pentru petreceri. Anunțuri funebre se execută cu cea mai mare urgență. Se execută tot felul de lucrări de aceasta branșă dela cele mai simple până la cele mai fine. — Executare promptă. — Prețuri moderate.

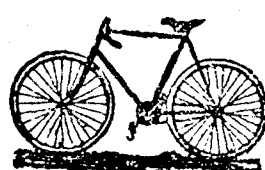
CEL MAI MARE MAGAZIN DE BLĂNĂRIE

Dudás Sándor Kolozsvar
Unio-utca 8.

Am recomandă in atenția on. public din localitate și provincie bogatul său asortiment de blănării cu prețurile cele mai convenabile. Articole de fabricație proprie; mantale de blană, blane de călătorie, manșoane, boare, căcuți pentru domni și doamne, ultima modă și lucrata cu gust. Prețuri ieftine. Primește orice lucrări de blănării pentru prefacere, căptușire, căptușirea și collarea mantalelor. Serviciu prompt și conștiințios. Numai marfă bună și curățită de 1-ai rang. (Du 1275—)

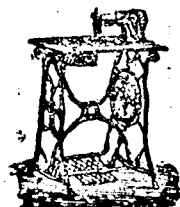

Ha 2186

F. HACK

mecanic

Sibiu-Nagyszeben, Dragoner-wache nr. 2.
lângă WILHELM ANDREE.

Execută totfelul de lucrări in branșă aceasta și anume: mașini de cusut, biciclete, gramofone, aparate cinematografice, aparate fotografice, instrumente speciale și brevetate, precum și introducerea curentului electric și rețea telefonică.

Serviciuprompt și conștiințios. :: :: Prețuri ieftine.